

KONKURSY A EDUKACJA W ZAKRESIE ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

Paweł Szumigala

Katedra Terenów Zieleni i Architektury Krajobrazu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
Department of Green Areas and Landscape Architecture, University of Life Sciences in Poznań
60-594 Poznań, ul. Dąbrowskiego 159, e-mail: pawelszumigala@wp.pl

Streszczenie. W artykule przedstawiono zasadnicze kwestie dotyczące edukacji w zakresie architektury krajobrazu w kontekście udziału studentów w konkursach. Umiejętności absolwenta kierunku architektura krajobrazu zależą w dużej mierze również od możliwości sprawdzenia się w profesjonalnej praktyce projektowej i realizacyjnej odbywanej jeszcze podczas studiów. W artykule przytoczono przykłady prac konkursowych studentów architektury krajobrazu uhonorowane nagrodami w ramach konkursów studenckich o charakterze studialnym i realizacyjnym.

Słowa kluczowe: edukacja, architektura krajobrazu, konkursy

WSTĘP

Architektura krajobrazu jako sztuka przestrzeni determinowana jest przez wiele czynników, które leżą w sferze biologicznych, ekonomicznych, fizycznych, prawnych, społecznych, technicznych i użytkowych aspektów krajobrazu. Każde zadanie projektowe musi spełniać wymogi wiedzy w zakresie kształtowania krajobrazu. Natomiast cechą szczególną tej dziedziny projektowania jest to, że dotyczy określonego miejsca, które z kolei jest składową środowiska w szerokim ujęciu społecznym, kulturowym, industrialnym i przyrodniczym. Dzieło architektury krajobrazu w postaci zmaterializowanej w zależności od kontekstu stanowi uzupełnienie, kontynuację, dominantę lub stoi w opozycji do zastanego środowiska, zawsze tworząc nową jakość przestrzenną. Tworzy otoczenie, przestrzeń, tzw. ramy dla egzystencji człowieka w sferze indywidualnej i społecznej. Uwarunkowania te oraz cechy dzieła architektury krajobrazu mają zasadniczy wpływ na kształt i cykl edukacji akademickiej oraz profesjonalnej architekta krajobrazu. Oprócz akademickiego programu kształcenia składającego się z szeregu różnych tematycznie zajęć niezbędna jest edukacja polegająca na pogłębianiu wiedzy i umiejętności poprzez bezpośredni udział w praktyce projektowej i realizacyjnej.

Zawód architekta krajobrazu jest jednym z tych szczególnych zawodów, w których rzeczywiste umiejętności designera można uzyskać tylko w stałej praktyce projektowej dotyczącej realnej rzeczywistości – miejsca i środowiska. Na etapie edukacji akademickiej dobrym i właściwie jedynym z niewielu sposobów odbycia takiej praktyki jest udział w konkursach organizowanych dla studentów oraz niektórych konkursach profesjonalnych, w których dopuszczalny jest udział studentów. Dopiero ta suma doświadczeń, powtarzana i podlegająca specyficznej weryfikacji, tj. ocenie sądu konkursowego, daje obraz rzeczywistych zdolności i umiejętności przyszłego projektanta, jakim ma zostać absolwent kierunku architektura krajobrazu.

KONKURS JAKO POZYTYWNA RYWALIZACJA W PROCESIE KSZTAŁCENIA

Wprzęgnięcie rywalizacji konkursowej do procesu kształcenia studentów może przyjmować różne formy. Zasada rywalizacji jest jednym z elementów kształcenia zakodowanym w strukturze nauczania, który wyraża się poprzez skalę zdobywanych ocen w ramach wykonywanych zadań programowych. Jest to podstawowa forma rywalizacji ogólnej, która odzwierciedla poziom umiejętności studenta w ramach programu nauczania. Stopniowanie ocen pojmowane jako zróżnicowanie zawiera w swej istocie psychologiczne aspekty rywalizacji i jest przejawem swego rodzaju konkursu, który jest szczególnie atrakcyjny dla ambitniejszych studentów.

Zjawisko konkurencji nie dotyczy jedynie dziedziny edukacji, lecz jest wielorakim przejawem egzystencji ludzkiej w społecznej sferze natury człowieka¹ i szczególnie widocznym w życiu zawodowym. Programy nauczania podlegają ustawicznemu dopasowywaniu do potrzeb rynku, lecz jest to nadal niewystarczające. Programy ministerialne nie przewidują zajęć semestralnych w postaci praktyki projektowej przy tworzeniu profesjonalnych opracowań ani udziału w konkursach studenckich. To aktywność, zaangażowanie i kreatywność studenta pozwala na zdobycie jak najlepszej pozycji w rankingu absolwentów do „wystartowania” w życie zawodowe. Aspekt rywalizacji na poziomie wyższym (poza programem akademickim) wyzwala bardzo pożądane, pozytywne reakcje i sprzężenia zwrotne w kształceniu studenta. Niestety nagrody zdobywane przez studentów w ramach konkursów „zewnątrznych” nie znajdują odpowiedniego odzewu wśród władz uczelni. Nadal funkcjonuje system uznaniowy, który preferuje jedynie działania w ramach kół naukowych, za które student może otrzymać dodatkowe punkty w rywalizacji, np. o stypendium.

¹ L.S. Campo przypuszcza, że potrzeba rywalizacji jest jedną z najistotniejszych psychologicznych motywacji leżących u źródła rozwoju i postępu ludzkości.

Jako wieloletni nauczyciel akademicki muszę stwierdzić, że największy zakres doświadczenia zawodowego zdobyłem właśnie poprzez udział w kilkudziesięciu konkursach zawodowych jako członek zespołu i samodzielny uczestnik. Już jako student brałem udział w profesjonalnych konkursach pod okiem uznanych projektantów. Doświadczenia z tego okresu oraz satysfakcja z uzyskanych nagród pozwoliły mi w dalszej praktyce zawodowej na swobodę tworzenia i trafność w podejmowaniu decyzji projektowych. Miało to również znaczenie dla sposobu nauczania studentów w mojej praktyce dydaktycznej, którą kontynuuję.

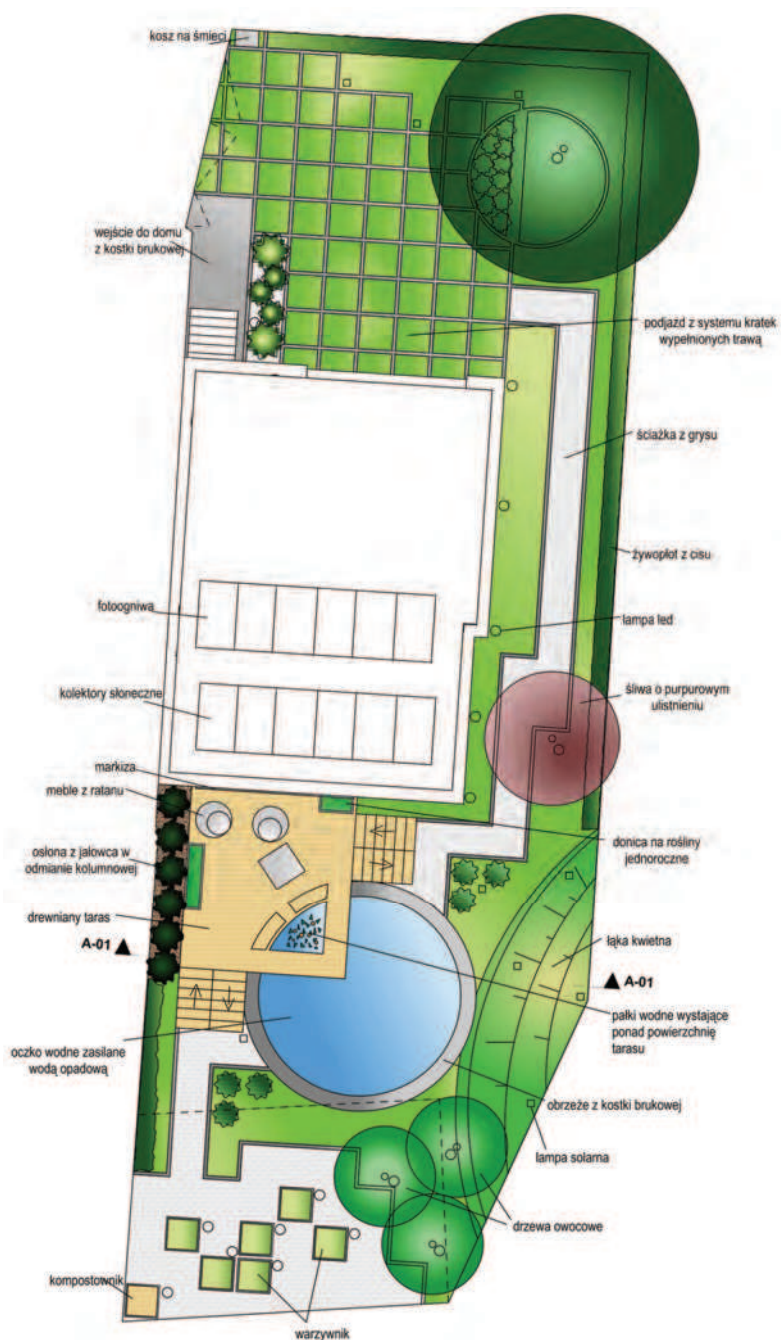
CZY KONKURS JEST SZANSĄ DLA MŁODYCH ARCHITEKTÓW KRAJOBRAZU?

Kolejne pokolenia projektantów, architektów, architektów krajobrazu, designerów, które wchodzi w życie zawodowe poprzez profesjonalne konkursy, lansują swoich liderów. Obecna rzeczywistość rynkowa wymusza nowy rodzaj konkursu, czego paradoksalnym przejawem jest przetarg, jako forma zdobycia zlecenia. Można użyć transpozycji myślowej, że zawód architekta krajobrazu w obecnej rzeczywistości to „permanentny konkurs” w życiu zawodowym. Ten kto będzie lepszy, szybszy, sprawniejszy, lepiej zorganizowany [Fikus 1992] itd., ten będzie miał szansę egzystowania na niwie zawodowej. Czy w związku z tym konkurs ma jakikolwiek sens? Szczególnie dla młodych architektów krajobrazu i absolwentów uczelni. Moim zdaniem tak – jak najbardziej. Konkurs to szkoła przyspieszonej edukacji profesjonalnej dla młodych architektów krajobrazu. Konkurs odgrywa ważną rolę w personalnym zaistnieniu młodego architekta krajobrazu w środowisku akademickim, a następnie w zawodowym oraz na rynku pracy.

Dlatego należy promować wszelkiego rodzaju osiągnięcia i nagrody studentów uzyskane w ramach konkursów, wystaw i podobnych działań. Ma to pozytywny odzew w środowisku studenckim oraz wzmaga rywalizację pomiędzy studentami na drodze osiągania coraz lepszych wyników w nauce i uzyskania lepszego startu w życie w zawodowe.

Na potwierdzenie, że takie sytuacje mają miejsce w naszej uczelni na kierunku architektura krajobrazu, przedstawiam trzy przykłady nagrodzonych prac konkursowych wykonanych przez zespół dwóch studentek tegoż kierunku, które zostały opracowane pod moim kierunkiem. Prace konkursowe zostały wykonane przez Małgorzatę Kujawską i Natalię Moskalik w latach 2011 i 2012 w ramach studiów drugiego stopnia, poza zajęciami programowymi.

Pierwszym znaczącym osiągnięciem tego zespołu było zdobycie w 2011 r. I nagrody w IV ogólnopolskim konkursie Młodzi Projektanci Zieleni – Miejski ogród EKO w grupie Szkół Wyższych.

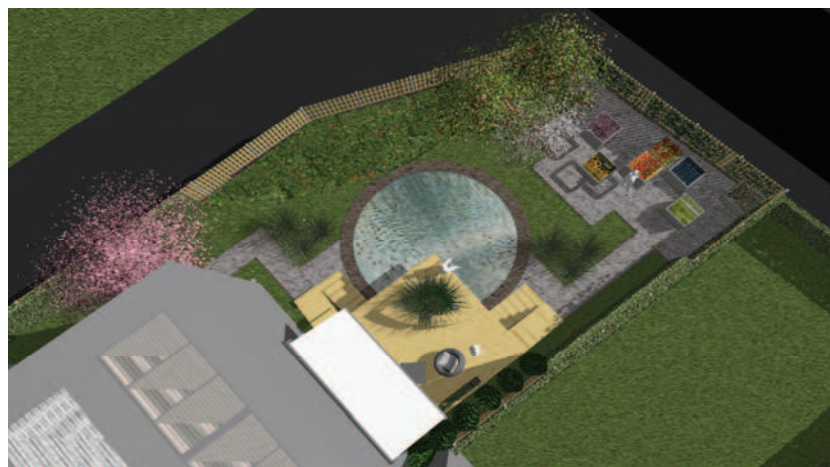

Ryc. 1. M. Kujawska, N. Moskalik, Praca konkursowa: Miejski EKO-ogród – rzut ogrodu. I nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2011

Fig. 1. M. Kujawska, N. Moskalik, Competition entry: ECO-Garden City – throw of the garden. First prize in the Young Designers Competition Green 2011

Organizatorem konkursu było Pomorskie Stowarzyszenie Ogrodników i Projektantów Terenów Zieleni z Gdańska. Celem konkursu było uzyskanie optymalnego projektu miejskiego ogrodu ekologicznego w zadanej konkretnej sytuacji, którym była działka i dom w skrajnym segmencie zabudowy szeregowej z funkcją usługową w postaci sezonowej ekspozycji i sprzedaży roślin ozdobnych, warzyw i ziół. W projekcie zagospodarowania ogrodu należało zastosować również nowe technologie wspomagające eksploatację i utrzymanie ogrodu oraz wystawę roślin ozdobnych.

Na konkurs wpłynęło 20 prac konkursowych z całej Polski. Praca z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu uzyskała I nagrodę ze względu na czytelność kompozycji i funkcji, profesjonalne wykorzystanie najnowszych technologii i dobór roślin w kontekście ekologicznego kształtowania bezpośredniego środowiska życia, jakim jest ogród przydomowy. Praca była eksponowana na wystawie Grajmy w Zielone 2011, którą odwiedziło 25 tys. klientów z całej Polski.

Ryc. 2. M. Kujawska, N. Moskalik, Praca konkursowa: Miejski EKO-ogród – widok 1 z góry.
I nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2011

Fig. 2. M. Kujawska, N. Moskalik, Competition entry: EKO-Garden City – view one of the top.
First prize in the Young Designers Competition Green 2011

Drugim znaczącym osiągnięciem tego zespołu było zdobycie w tym samym roku 2011 również I nagrody w Konkursie na projekt zagospodarowania „Patio” na terenie 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy. Komendant szpitala ogłosił konkurs na zagospodarowanie patio – wolnej przestrzeni otwartej znajdującej się wewnątrz szpitala. Celem konkursu było uzyskanie koncepcji projektowej zagospodarowania patio jako przestrzeni przyjaznej pacjentowi i odwiedzającym szpital, z którego będą mogli korzystać przez cały rok. Konkurs miał charakter realizacyjny i na podstawie wybranej koncepcji

Ryc. 3. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Miejski EKO-ogród – widok 2 – taras. I nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2011

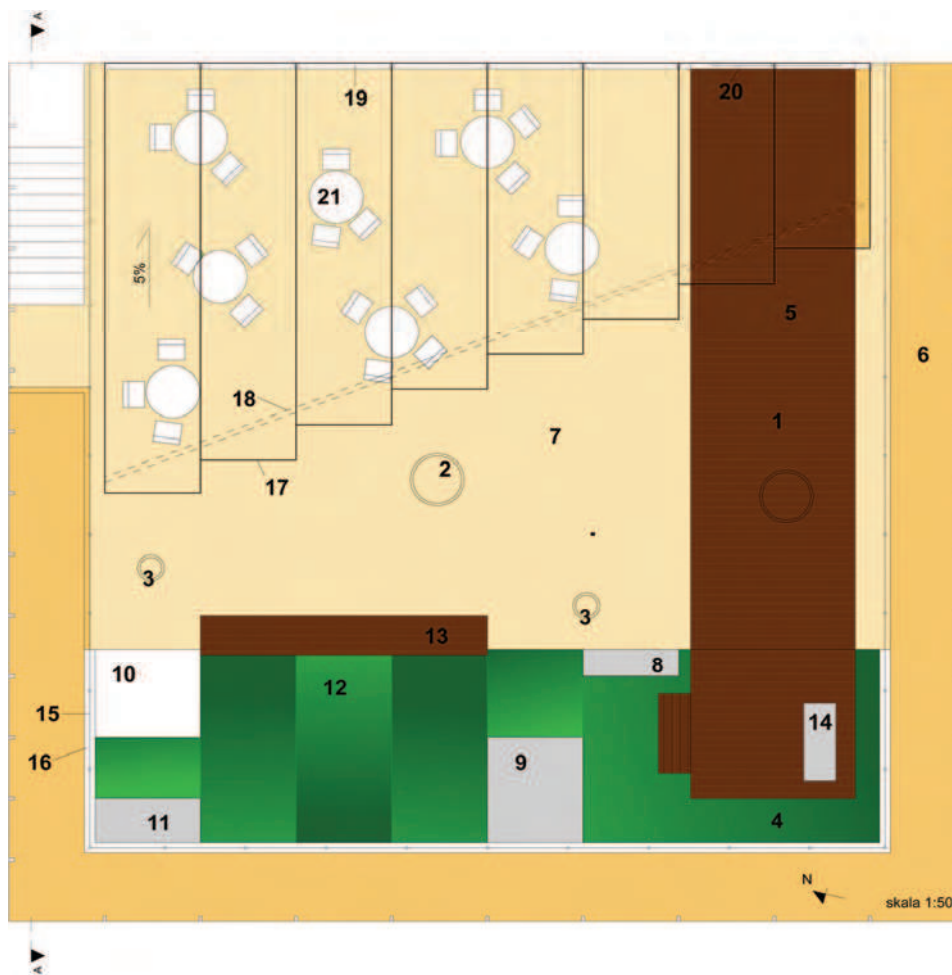
Fig. 3. M. Kujawska, N. Moskalik, Competition entry: ECO-Garden City – view 2 – Terrace. First prize in the Young Designers Competition Green 2011

Ryc. 4. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Miejski EKO-ogród – widok 3 – ekspozycja roślin ozdobnych, warzyw i ziół. I nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2011

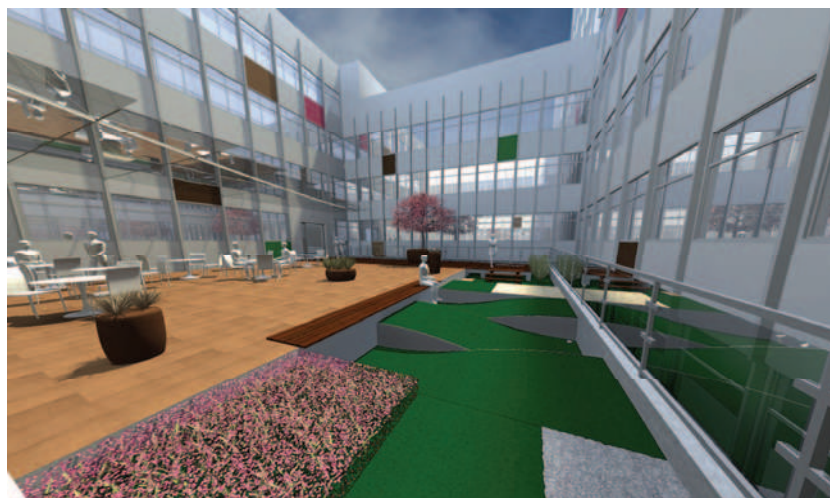
Fig. 4. M. Kujawska, N. Moskalik, Competition entry: ECO-Garden City – view 3 – exhibition of ornamental plants, vegetables and herbs. First prize in the Young Designers Competition Green 2011

będzie realizowany projekt techniczny. Bardzo ważnym zadaniem było przedstawienie planowanego zagospodarowania patio w kontekście istniejącej zabudowy oraz w realiach realizacyjno-ekonomicznych. Na konkurs wpłynęło 12 prac konkursowych z całej Polski. Praca została oceniona najwyżej ze względu na bardzo dobre dostosowanie do istniejącej infrastruktury z jednoczesnym na-

Ryc. 5. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Zagospodarowanie „Patio” w 10 WSzKzP SPZOZ – rzut patio. I nagroda w konkursie na zagospodarowanie „Patio” na terenie 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy 2011. 1 – klon *Atropurpureum* w donicy, 2 – niskie trawy ozdobne w donicy, 3 – trawy ozdobne w donicy, 4 – szpaler z wysokich traw ozdobnych, 5 – pomost drewniany, 6 – opaska betonowa wyłożona jasną nawierzchnią, 7 – taras z nawierzchnią z kamienia, 8 – grys bazaltowy, 9 – grys granitowy, 10 – nasadzenia wrzosu, 11 – grys marmurowy żółty, 12 – trawnik, 13 – siedzisko drewniane, 14 – przeszklenie w pomoście, 15 – barierka z poliwęglanu, 16 – murek oporowy, 17 – dach podwieszany z poliwęglanu, 18 – prowadnica do ścian bocznych, 19 – rynna odwadniająca, 20 – drzwi wejściowe, 21 – stoliki z krzesłami

Fig. 5. Kujawska M., N. Moskalik. Competition entry: Development of “Patio” in 10 WSzKzP SPZOZ – throw patio. First prize in the competition for the development of “Patio” at the 10th Military Clinical Hospital with Polyclinic SPZOZ in Bydgoszcz 2011. 1 – clone *Atropurpureum* in the pot, 2 – low ornamental grass in the pot, 3 – ornamental grass in the pot, 4 – row of trees with tall ornamental grasses, 5 – wooden bridge, 6 – band hard lined with a bright surface, 7 – terrace with the stone surface, 8 – basalt grits, 9 – granite grits, 10 – plantings of heather, 11 – yellow marble grits, 12 – lawn, 13 – wooden seat, 14 – glazing in the platform, 15 – polycarbonate barrier, 16 – retaining wall, 17 – polycarbonate roof, 18 – guide for the side walls, 19 – gutter drainage, 20 – doors, 21 – tables and chairs

Ryc. 6. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Zagospodarowanie „Patio” w 10 WSzKzP SPZOZ – widok 1 – patio. I nagroda w konkursie na zagospodarowanie „Patio” na terenie 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy 2011

Fig. 6. M. Kujawska, N. Moskalik. Competition entry: Development of “Patio” in 10 WSzKzP SPZOZ – view 1 – patio. First prize in the competition for the development of “Patio” at the 10th Military Clinical Hospital with Polyclinic SPZOZ in Bydgoszcz 2011

Ryc. 7. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Zagospodarowanie „Patio” w 10 WSzKzP SPZOZ – widok 2 z góry. I nagroda w konkursie na zagospodarowanie „Patio” na terenie 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy 2011

Fig. 7. M. Kujawska, N. Moskalik. Competition entry: Development of “Patio” in 10 WSzKzP SPZOZ – view 2 of the top. First prize in the competition for the development of “Patio” at the 10th Military Clinical Hospital with Polyclinic SPZOZ in Bydgoszcz 2011

daniem przestrzeni patio przyjaznego charakteru oraz za zastosowanie praktycznych rozwiązań technicznych i architektoniczno-krajobrazowych, idealnie wkomponowanych w elementy całego kompleksu szpitala.

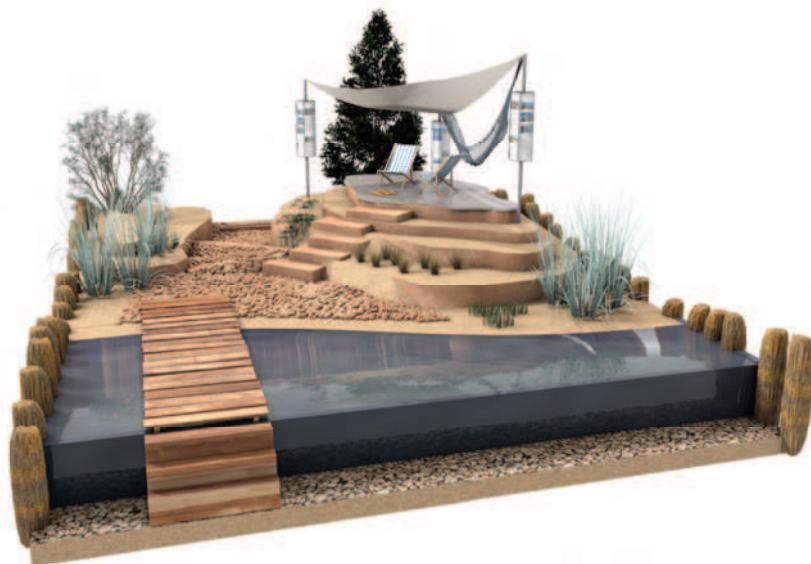

Ryc. 8. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Zagospodarowanie „Patio” w 10 WSzKzP SPZOZ – widok 3 – patio. I nagroda w konkursie na zagospodarowanie „Patio” na terenie 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy 2011

Fig. 8. M. Kujawska, N. Moskalik. Competition entry: Development of “Patio” in 10 WSzKzP SPZOZ – view 3 – patio. First prize in the competition for the development of “Patio” at the 10th Military Clinical Hospital with Polyclinic SPZOZ in Bydgoszcz 2011

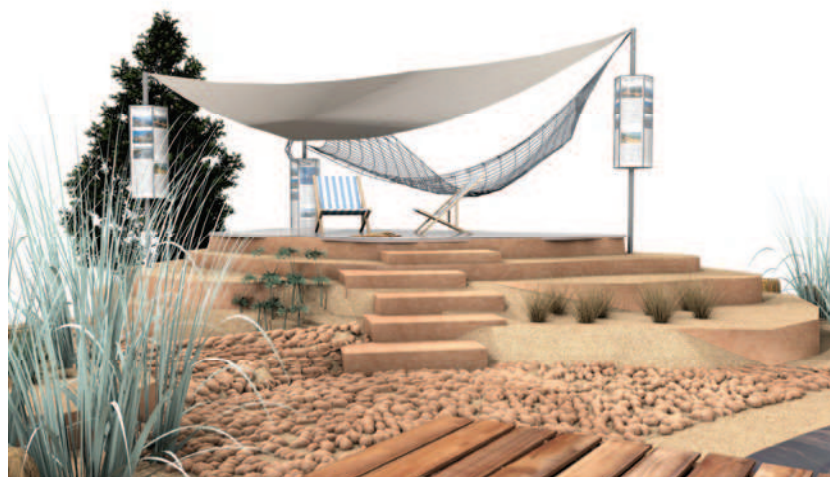
Trzecim przykładem znaczącego osiągnięciem obu studentek było zdobycie w 2012 r. II nagrody w V ogólnopolskim konkursie Młodzi Projektanci Zieleni – Ogrody Morza Bałtyckiego w grupie szkół wyższych.

Organizatorem konkursu było ponownie Pomorskie Stowarzyszenie Ogrodników i Projektantów Terenów Zieleni z Gdańska. Celem konkursu było uzyskanie conceptualnego projektu ogrodu z charakterystycznymi cechami krajobrazu basenu Morza Bałtyckiego, który będzie stanowił element stałej wystawy prezentującej walory nadbałtyckich krajobrazów. Na konkurs wpłynęło 31 prac konkursowych z całej Polski. Praca zdobyła drugą nagrodę za syntetyczną kompozycję prezentującą charakterystyczne walory krajobrazu nadbałtyckiego i atrakcyjną, współczesną formę wyrazu, spełniającą w pełni warunki konkursu i elementu ekspozycyjnego stałej wystawy.

Ryc. 9. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Ogrody Morza Bałtyckiego – widok 1.
II nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2012

Fig. 9. N. Kujawska, M. Moskalik. Competition entry: Gardens of the Baltic Sea – view 1.
Second prize in the Young Designers Competition Green 2012

Ryc. 10. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Ogrody Morza Bałtyckiego – widok 2.
II nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2012

Fig. 10. N. Kujawska, M. Moskalik. Competition entry: Gardens of the Baltic Sea – view 2.
Second prize in the Young Designers Competition Green 2012

Ryc. 11. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Ogrody Morza Bałtyckiego – rzut ogrodu.
II nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2012

Fig. 11. N. Kujawska, M. Moskalik. Competition entry: Gardens of the Baltic Sea – throw of the garden.
Second prize in the Young Designers Competition Green 2012

Ryc. 12. M. Kujawska, N. Moskalik. Praca konkursowa: Ogrody Morza Bałtyckiego – widok 3.
II nagroda w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni 2012

Fig. 12. N. Kujawska, M. Moskalik. Competition entry: Gardens of the Baltic Sea – view 3.
Second prize in the Young Designers Competition Green 2012

PODSUMOWANIE

Udział studentów w konkursach, zarówno tych dedykowanych studentom, jak i konkursach profesjonalnych, często o charakterze realizacyjnym, pełni pozytywną rolę na styku praktyki i dydaktyki. Na tym poziomie występuje pożądana wymiana poglądów różnych generacji na płaszczyźnie przyszłego zawodu architekta krajobrazu. Występuje również konfrontacja i aktywizacja środowisk akademickich. A promocja otwiera drogę do awansu zawodowego i tworzy pozytywne relacje w sferze dydaktyki i nauki zawodu.

PIŚMIENNICTWO

- Campo L., 1974. *Mali i wielcy twórcy cywilizacji*. PIW, Warszawa.
- Fikus M., 1992. *Cechy procesu projektowego w działalności twórczej i realizacyjnej. Powiązanie praktyki projektowej z teorią i dydaktyką*. Rozprawy, WPP Poznań, 37–38.
- Kujawska M., Moskalik N., 2011a. Praca konkursowa: Miejski EKO-ogród – w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni.
- Kujawska M., Moskalik N., 2011b. Praca konkursowa: Zagospodarowanie „Patio” w 10 WSzKzP SPZOZ – w konkursie na zagospodarowanie „Patio” na terenie 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Bydgoszczy.

Kujawska M., Moskalik N., 2012c. Praca konkursowa: Ogrody Morza Bałtyckiego – w konkursie Młodzi Projektanci Zieleni.

CONTESTS AND EDUCATION IN LANDSCAPE ARCHITECTURE

Abstract. The article presents the main issues concerning education in landscape architecture in the context of students participation in competitions. Graduate skills in landscape architecture depend on the possibility of checking in the professional practice of design and realization performed as a student. The article cited examples of entries crowned with prizes in students competitions.

Key words: education, landscape architecture, competitions